



dě rozhodčího řízení je rozhodnutí jednou provždy platné a musíte se mu podrobit. U soudu máte možnost se odvolat a čekat na další rozhodnutí soudu. Pokud ale neplatíte, nemá to smysl, další soud by rozhodl stejně a jen by vás to stálo peníze za soudní poplatky.

Jiná situace je u komplikovaných smluv o úvěru, u kterých se navíc třeba řeší otázky ručení nebo změny úroků. U takových složitých smluv nemusí být spor jen o to, zda se půjčka splácí, či ne, ale může jít i o spory ve výkladu smlouvy, stanovení hodnoty ručení a další. V tom případě může být lepší dát přednost smlouvě, kterou by v případě sporu řešil soud. Pamatujte si, že pokud je ve smlouvě napsáno, že spor bude řešen v rozhodčím řízení, není možné takovou smlouvu řešit u soudu, ten by to odmítl. Pokud však ke sporu dojde, mohou se dohodnout obě strany na řešení v rozhodčím řízení, neboť to může být rozhodnutí rychle, levně a nakonec přijatelné pro obě strany. V tomto smyslu jsou mimosoudní urovnání sporů moderní rozvíjející se alternativou k soudnímu řízení. Pokud je rozhodce stanovený již ve smlouvě, doporučuje se získat si o něm patřičné informace, aby byl pro vás důvěryhodný.

V případě soudního projednání i v případě rozhodčího řízení je u jednoduché smlouvy o půjčce situace vždy jasná.



Pokud se ten, kdo vám půjčil, domnívá, že půjčku nesplácíte, budete vyzváni, abyste do určité doby prokázali, že splácíte. Pokud to nedokážete, bude vám nařízeno dluh zaplatit.

Snažte se sporu vždy předejít. Nemůžete-li splácet, řečnete to a snažte se domluvit na nějakém řešení. Pokud na vás bude podána žaloba, stejně ji prohrajete, ale budete muset navíc zaplatit různé další výlohy a také vysoké penále za dobu, kdy se věc řešila. Jedinou výjimkou by bylo, kdybyste smlouvu podepsali pod nějakým nátlakem nebo smlouva sama byla v rozporu se zákony. Pokud by se vám něco takového stalo, pak jděte co nejdříve za právníkem a podejte žalobu sami.

Ríká se, že každý by si měl brát jen tolik půjček, kolik jich dokáže splácet. Půjčit si s vědomím, že nemám na splácení, nebo od začátku počítat s tím, že splácet nebudu, je dokonce trestné a můžete se za to dostat i do vězení.

Máte problémy se splácením?

Přesto se může stát, že si vezmete půjčku a najednou ji zkrátka splácet nemůžete. Co s tím? Hlavně se nesnažte problém vyhnout. Smlouvu jste podepsali, peníze jste dostali, a pokud je nemůžete podle smlouvy vrátit, tak jediné, co vám může pomoci, je dohoda. Dohoda s tím, kdo vám půjčil. Nestyďte se ještě před podpisem smlouvy zeptat i na to, jak by se postupovalo, kdybyste měli problém se splácením. Tím nesnížíte svoji důvěryhodnost. Naopak ukážete, že si nepůjčujete bezhlavě, což slušná firma ocení.

Solidní firmy se budou vaší situací snažit řešit. Někdy

pomůže snížení splátek: budete splácet delší dobu, ale po menších částkách. V takovém případě se původní smlouva zruší a sepíše se nová nebo se k té původní jen udělá dodatek o změně splácení. Ale i tady platí – čtete a teprve pak podepisujete. Pokud by se nová smlouva od té staré nějak lišila, raději čtete velmi podrobně. Když je váš problém přechodný, může vám věřitel nabídnout, že po nějakou dobu nebudete splácet. Hovoří se o tzv. zmrazení úvěru. Tady pozor, vždy platí smlouva a to, co je v ní napsané. Pokud se domlouváte na přerušení splátek, pak taková dohoda musí být vždy na papíře a musí v ní být výslovně uvedeno, že se splácení přerušuje. Musíte v textu dohody jasně najít to, že v době přerušení splátek nezaplatíte žádné pokuty.

Při všech vašich domluvách s věřitelem vždy čtete, aby to, co se dohodlo, bylo sepsáno a podepsáno. U většiny smluv je totiž výslovně uvedeno, že měnit je lze jen písemně. Proto ústní domluva nestačí. Musíte ji mít napsanou, s podpisem a hlavně v ní musí být přesně uvedeno, že se vztahuje k vám a vaší půjčce. Mělo by v ní být uvedeno číslo vaší původní smlouvy, její datum a také vaše jméno. I tady platí – čtete podrobně a nepodepisujete, pokud nerozumíte. To, že dlužíte, neznamená, že jste povinni cokoli podepisovat.

Nikdy se nesnažte brát si půjčku na splátky jiné půjčky. Podmínky smluv jsou totiž podobné, takže nic nezachráníte, raději se snažte domluvit. Pokud si půjčíte na splátky, bude pro vás půjčka přibližně dvojnásobně drahá a rychle se můžete dostat do situace, kdy můžete přijít o velkou část svého majetku. A rada poslední – kdyby se vám přes všechnu opatrnost stalo, že vám zaplatit nařídí rozhodce anebo soud, udělejte to hned a bez zpoždění. Tady dohoda není možná a nezaplatit znamená nejspíše exekuci, která vás vyjde o hodně dráž.

V České republice se již objevily poradny, specializované na problematiku dluhového poradenství. Další jsou na cestě. Spotřebitel, který je dlužníkem a dostal se do finanční tísně, by se měl naučit využívat jejich služeb.



Sdružení českých spotřebitelů, o.s., (SČS – www.konzument.cz) je občanským sdružením založeným podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, a je nejstarším spotřebitelským sdružením v ČR (založeno v r. 1990). Ve smyslu svého statutu hájí oprávněné zájmy a práva spotřebitelů na vnitřním trhu EU a ČR a při naplňování tohoto cíle hledá a vytváří prostředky a formy jak nápravných řešení, tak – s důrazem – preventivních opatření. Spotřebitelům nejen radí při řešení jejich problémů, ale také se snaží je vést k vlastní zodpovědnosti a k právnímu uvědomění.

KonzumentTest, číslo 6, listopad 2007; © Sdružení českých spotřebitelů, o.s., 2007
ISSN 1801-528X

Toto vydání **KonzumentTest** vzniklo na základě odborných podkladů České advokátní komory, zejména JUDr. Michaely Kozlové, a archivu SČS. Zpracoval a k tisku připravil Ing. L. Dupal.

Mediální kampaň Podepsat můžeš, přečíst musíš! je připravována a realizována ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR, kanceláří Finančního arbitra ČR, Českou advokátní komorou, Britskou obchodní komorou ČR a Provident Financial.



Některé organizace aktivně spolupracující se Sdružením českých spotřebitelů:



Sdružení českých spotřebitelů, o.s.
Budějovická 73, 140 00 Praha 4
tel./fax: 261 262 280 / 261 262 268
e-mail: spotrebite@regio.cz; www.konzument.cz

Konzument

Občasník Sdružení českých spotřebitelů

Číslo 6 / listopad 2007

test



úvod

Podepsat můžeš, přečíst musíš!

- ▶ Chcete řešit nepříznivou ekonomickou situaci svou nebo své rodiny půjčkou?
- ▶ Splácíte úvěr a dostali jste se nenadále do prodlížení se splácením?
- ▶ Máte pochybnosti o tom, jak věřitel nakládá s vašimi osobními daty?
- ▶ Jste se svým věřitelem ve sporu, přestože rádně splácíte?

Věříme, že vám pomůže toto vydání novin Sdružení českých spotřebitelů, o.s.

Úvodem

V České republice narůstá míra zadlužení domácností. Zadlužují se domácnosti ze všech sociálních vrstev, ale spotřebitelské úvěry si nejvíce berou především domácnosti s nižšími či proměnlivými příjmy. Podle informací z České národní banky opakovaně prezentovaných v médiích je přitom předpoklad, že trend využívání nabídky úvěrů a půjček se nezastaví, vezmeme-li v úvahu statistické údaje z jiných zemí EU. Tam je totiž míra zadluženosti obyvatel obvykle ještě větší než u nás. Zkušenosti, kterými v těchto zemích v minulých deseti patnácti letech prošli, mohou být v řadě případech aplikovatelné i u nás.

SČS se na základě zkušeností získaných z poradenství soustřeďuje na aspekt zvyšování vlastní odpovědnosti a sebedůvěry spotřebitele. Spotřebitelé však dosud ve většině nemají potřebnou představu o náležitostech smlouvy, kterou se chystají uzavřít, se změním smlouvy se neseznamují často ani

zřejmě a důsledky svého podpisu smlouvy si proto neuvědomují. SČS, vědomo si zmíněného vývoje a v souladu se svojí strategií postavenou na principu preventivně působit v oblasti vztahů na trhu, nastartovalo ve spolupráci s partnery před téměř třemi roky osvětlovou kampaň, jejímž cílem je zvýšit právní povědomí občanů. Pod názvem „PODEPSAT MŮŽEŠ, PŘEČÍST MUSÍŠ!“ je realizován komplex akcí zacílených na

- ▶ zvýšení úrovně finančního vzdělávání,
- ▶ mediální zviditelnění úlohy smlouvy, jejich náležitostí,
- ▶ zdůraznění vlastní odpovědnosti spotřebitele při uzavírání smluvního vztahu,
- ▶ způsob a možnosti (zejména mimosoudních) řešení případných sporů aj.

Zájemce se může před tím, než přistoupí k výběru půjčovatela, či dokonce k podpisu smlouvy, v této oblasti alespoň trochu orientovat, resp. měl by tak učinit. Posloužit mu k tomu mohou speciálně zřízené webové stránky www.vaspodpis.cz. Najde tam řadu vysvětlění, zkušeností a konkrétních rad. I toto číslo novin je založeno zejména na informacích z tohoto zdroje.

K tématu se vztahuje i publikace v edici Příručka spotřebitele, vydaná v přepracovaném vydání na přelomu roku 2006 a 2007 – Umíme si půjčovat? (Podepsat můžeš, přečíst musíš!). Celá otázka sektoru finančních služeb, zejména ve vztahu ke spotřebitelským úvěrům a půjčkám, je ve spolupráci s partnery opakovaně zviditelněná mediálně. Cílem je co největší posílení právního uvědomění spotřebitele a jeho sebedůvěry.

Ing. Libor Dupal, předseda SČS, dupal@regio.cz

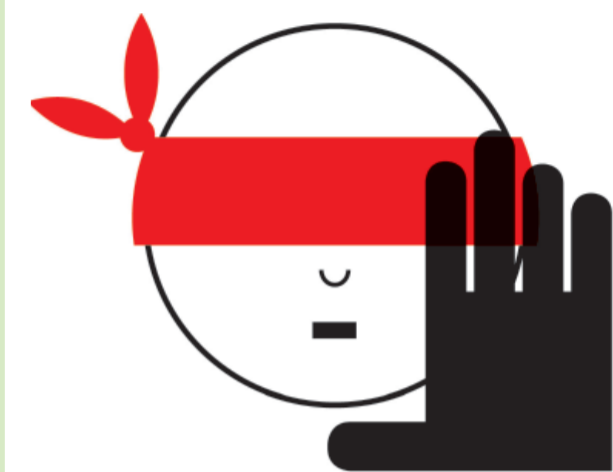
Jak si správně půjčovat?

Existuje desatero „správného půjčování si“? Nepochybně lze sestavit více takových souborů kroků či principů. Pokusme se jeden takový sestavit s cílem, že pokud si potenciální spotřebitel služby úvěru či jiné půjčky vezme nabízené zásady k srdci, měl by se vyvarovat největších problémů a rizik se zadlužováním spojených.

1. Půjčit si peníze je vážný krok; nikdy si nepůjčujte, pokud sami půjčku skutečně nechcete a nepotřebujete.
2. Peníze si půjčujte pouze od důvěryhodné, legálně fungující finanční společnosti.
3. Ověřte si, že osoba, se kterou o půjčce jednáte, je skutečně zástupcem příslušné finanční společnosti.
4. Uvědomte si, že existuje mnoho různých způsobů a druhů úvěrů; vyberte si takovou půjčku, která vyhovuje vašim potřebám.
5. Přečtete si každý řádek smlouvy, než ji podepíšete. Berte na vědomí, že podepsat můžete, přečíst musíte!
6. Nikdy si nepůjčujte více, než jste schopni splatit.
7. Sestavte si přesnou bilanci svých příjmů a výdajů, než se rozhodnete vzít si půjčku.
8. Půjčku si neberte, pokud jste si nevypočítali plnou částku, kterou budete vrátit; tedy nejen půjčenou částku a úroky, ale i další případné poplatky. Vždy pečlivě ověřte, jaké případné poplatky a platby ze smlouvy vyplývají nad rámec vlastní půjčené částky.
9. Nikdy si neberte půjčku pro někoho jiného, pomněte, že vy jste odpovědní za splácení.
10. Jste zadlužení, dostali jste se do finanční tísně, nemůžete splácet? Nestrkejte hlavu do písku: obraťte se na svého věřitele a dohodněte se. Můžete využít pomoc poradny ve finanční tísně.



Podepisujete smlouvu – ale víte, co vlastně podepisujete? Můžete hodně získat... ale také hodně ztratit... Sdružení českých spotřebitelů doporučuje: Podepsat můžete, přečíst musíte!



POZOR NEPODEPISUJ NASLEPO!

K porozumění těchto principů, podstaty smlouvy či problémů, které z naplňování nepochopené nebo špatné smlouvy mohou vyplývat, nabízejme několik rad, připravených Českou advokátní komorou.

Nejdříve ale: Co je to vlastně spotřebitelský úvěr?

Spotřebitelský úvěr je obvyklý název pro krátkodobý úvěr na menší částku peněz a jeho podmínky stanovuje smlouva, kterou podepisujete při získání půjčky. Není žádný důvod bát se úvěru, ale je mnoho důvodů, proč si dobře přečíst smlouvu, na jejímž základě peníze dostáváte, ale i vracíte. Dejte pozor na to, že některé smlouvy se v textu odkazují i na jiné dokumenty, například Všeobecné obchodní podmínky. Ty jsou pak součástí smlouvy, kterou podepisujete, proto si je přečtete také, a to celé, protože právě v nich je často napsáno to nejdůležitější. Pokud nejsou k smlouvě přiloženy, pak ji nepodepisujte, protože byste se zavazovali k něčemu, co neznáte.

Solidní smlouvy o spotřebitelském úvěru určité obsahují částku, kterou obdržíte po podpisu smlouvy, a samozřejmě počet a výši splátek, které vrátíte. Vynásobte si počet splátek a jejich výši a dostanete částku, kterou vrátíte celkem. Pozor na výši poslední splátky. Pokud je ve smlouvě přesně uvedena, pak je to jednoduché. Pokud je splátka nějak vypočítána podle průběhu splácení, pak v solidní smlouvě bývá uvedeno, kolik je její maximální výše. Pokud není výše poslední splátky ze smlouvy zřejmá, pak dobře čtete a pokuste se ji vypočítat. Když se vám to nepovede, nepodepisujte, protože by vás poslední splátka mohla nepěkně překvapit.

Ve smlouvě mohou být i další podmínky, podle kterých zaplatíte další, třeba i nemalé peníze. V některých smlouvách bývají uvedeny poplatky za uzavření úvěru, vyhodnocení úvěru, za jeho zprostředkování nebo za otevření úvěrového účtu atd. To vše jsou peníze, které zaplatíte ihned, jakmile podepíšete. Dostanete například 10 tisíc a hned zaplatíte pětistovku za to, že vám byly půjčeny, přitom stále ještě dlužíte všechny splátky. Jinde bývá uveden další poplatek za správu úvěru či úhrada nákladů na správu úvě-

ru: to je částka, kterou zaplatíte navíc ke splátkám – vždy nebo když porušíte nějakou povinnost. Nepodepisujte, pokud si nejste jistí tím, co a kdy budete platit.

Život je někdy těžký a může se stát, že nezaplatíte včas. Solidní smlouva jasně a srozumitelně říká, co se v takovém případě stane. Buď se po vás bude chtít, abyste vrátili vše, co zbyvá, a to ihned, což je tvrdé, ale pro vás bezpečné, protože dluh neroste. Jiný jsou podmínky složitější a za opožděnou platbu zaplatíte nemalou pokutu, o kterou se navýší váš dluh, či se zvýší úrok nebo začnete platit nějaký dodatečný poplatek. Přečtěte si znovu smlouvu a představte si, že jste se o měsíc opozdili se splátkou. Je vám ze smlouvy jasné, co se stane? Pokud ne, nepodepisujte, protože různé pokuty a sankční úroky mohou z vašeho dluhu udělat i několiknásobek původní půjčky.

do budoucna – nemá proto příliš zájem, abyste spláceli předčasně. Ve smlouvě proto bývá popsán výpočet toho, co musíte při předčasném splacení celé půjčky zaplatit navíc. Přečtěte si to a ujistěte se, že textu rozumíte. Někdy totiž vyjde skoro nastejno, zda už jednou uzavřenou půjčku splatíte dříve nebo v původně dohodnutých splátkách. Zvažte, zda takovou smlouvu vůbec podepsat.

Smlouva, i ta o půjčce, je vždy dohoda dvou stran. Vznikla jako dohoda a je také možné ji dohodou změnit. Pokud byste chtěli zkrátit dobu splácelí, vrátit předčasně půjčku nebo naopak dobu splácelí prodloužit, obraťte se přímo na toho, s kým jste smlouvu uzavřeli. Dohodnout se na změně podmínek smlouvy nemusí být tak složité. Máte-li s plněním smlouvy problémy, vždy se vyplatí jednat a pokusit se o její změnu. Je to vždy lepší než smlouvu neplnit.

Odstoupit od smlouvy lze, ale ne vždy bez dohody s druhou stranou, resp. mohou být k tomu pro spotřebitele nepříznivé podmínky. Proto si před podpisem důkladně prostudujte celou smlouvu včetně podmínek předčasného splácelí.

A důležité upozornění na závěr: Na práni dlužníka je věřitel povinen vydat mu písemné potvrzení o tom, že dluh byl zcela nebo zčásti (dosavadními splátkami) splněn, a to ihned (z ruky do ruky) při vrácení půjčky či její části. Takové potvrzení je pro vás nezbytné, neboť do budoucna prokazuje, že jste půjčku či její část věřiteli vrátili.

Pozor na osobní údaje!

Osobní údaje každého člověka musí být podle zákona chráněny. To znamená, že pokud má o vás někdo nějaké informace, nemůže si s nimi dělat, co chce, bez vašeho souhlasu. Každá smlouva o půjčce musí obsahovat některé osobní údaje, přinejmenším vaše jméno a adresu. Proto je obvykle součástí smlouvy o půjčce ustanovení, kterým udělujete tomu, kdo vám půjčuje, souhlas k tomu, aby s vašimi osobními údaji nějak nakládal. Přečtěte si však dobře podmínky, abyste věděli, k čemu skutečně dáváte svůj souhlas.

Běžná smlouva o půjčce obvykle obsahuje právo toho, kdo vám půjčil, zpracovávat vaše osobní údaje pro potřeby vyřízení samotné půjčky, pro posouzení vaší schopnosti půjčku splácet, při vybírání splátek nebo vymáhání dluhu a také pro komunikaci s vámi. Často dáváte také právo, aby vám ten, kdo vám půjčil, mohl nabízet i další služby. Více by už nemělo být potřeba. Pokud se ve smlouvě zmiňuje ještě nějaké další jiné používání osobních údajů, zeptejte se, proč tomu tak je, hlavně pokud by tam bylo uvedeno právo

předávat informace o vás ještě někomu dalšímu.

Tuto část smlouvy musíte posuzovat také podle toho, o jaké údaje se vlastně jedná. Pokud o sobě poskytnete jen běžné informace, jako je jméno a adresa, asi o nic závažného nejde. Pokud se po vás chtějí další informace, o vašem majetku, zaměstnání, výdělku nebo příbuzných, přečtěte si smlouvu velmi pečlivě. Zamyslete se, zda takové informace o sobě chcete poskytovat a kdo všechno k nim bude mít přístup. Pokud máte pocit, že informací je příliš nebo že k nim bude mít přístup i ten, koho se vůbec netýkají, tak zkrátka nepodepisujte.

Buďte také zodpovědní v tom, jaké informace o sobě uvedete. Měly by být pravdivé, protože pokud by se ukázalo, že jste záměrně něco zkeslili, mohli byste se dostat do velkých problémů, případně až k soudu. Tedy platí, nechte-li o sobě informace sdělit, pak nepodepisujte smlouvu. Pokud ji podepíšete, pak říkáte pravdu.

Základní informaci, kterou o sobě určitě uvést musíte, je vaše adresa. Většina smluv umožňuje kromě adresy vašeho bydliště uvést i adresu doručovací. To je ta, kam vám budou chodit dopisy nebo případné výzvy. Pokud se doma nezdržujete, raději uveďte adresu navíc – takovou, kde je možné vás opravdu zastihnout. Pamatujte si, že podle většiny smluv stačí, aby byl dopis na vámi uvedenou adresu doručen poštou. Zda vy sami na adrese jste, nebo ne a zda jste ho četli, je vlastně jedno, takže opravdu nemá smysl vyhýbat se převzetí upomínky. Proto je lepší uvést adresu, kde vám lze dopis doručit, abyste na něj mohli spolehlivě reagovat.

Pokud máte vážné pochybnosti o rozsahu vyžadovaných osobních dat, nebo dokonce máte podezření o jejich zneužití, obraťte se na Úřad pro ochranu osobních údajů, Praha.

Co je to RPSN – roční procentní sazba nákladů?

Tímto složitým termínem se nazývá poměr toho, co celkem zaplatíte za to, že jste půjčku dostali, vůči částce, kterou jste si půjčili. Pokud někdo nabízí spotřebitelský úvěr, měl by dle zákona toto číslo uvést, abyste mohli snadno porovnat výhodnost různých nabídek. Jsou však také výjimky: RPSN se nemusí uvádět, pokud je půjčka na nízkou částku do pěti tisíc korun nebo naopak nad osm set tisíc, a nebo když se půjčuje na dobu kratší než tři měsíce.

Do solidní smlouvy se RPSN obvykle píše, i když to zákon nevyžaduje, protože je to něco jako cenovka půjčky. V některých smlouvách se kromě procentního údaje RPSN uvádí i součet toho, kolik vlastně zaplatíte na všech splátkách a poplatcích celkem. Pak můžete jednoduše porovnat,



kolik si půjčujete a kolik za to celkem zaplatíte. Pokud ve smlouvě RPSN uvedeno není, měli byste si ho sami spočítat, resp. zjistit, protože čím vyšší je RPSN, tím je půjčka dražší. Výpočet však není snadný, proto si buď nechte poradit někým, kdo se v tom vyzná, nebo dejte přednost smlouvě, která ho uvádí. Zejména je vhodné použít tzv. úvěrové kalkulačky, které jsou nabízeny na internetu, např. na adrese České obchodní inspekce (www.coi.cz).

Do výpočtu RPSN se zahrnují nejen splátky samotné, ale i všechny běžné poplatky spojené s půjčkou. Dejte si pozor na slovíčko běžné, což znamená, že jsou zahrnuty všechny vaše náklady, ale jen tehdy, pokud naprosto přesně plníte všechny podmínky smlouvy. Nejsou zahrnuty pokuty za pozdní splácelí či jiné porušování smlouvy. Porovnejte si tedy nejen RPSN, ale i riziko různých pokut a to, jak jsou vysoké.

Porovnáním najdete nejvýhodnější půjčku z finančního hlediska. Ale pozor, jen při stejné době a počtu splátek a přibližně stejných ostatních podmínkách smlouvy platí, že nejnižší RPSN znamená nejnižší součet toho, co nakonec zaplatíte. Kolik zaplatíte celkem, si můžete z RPSN vypočítat, ale je snadné se splést. Můžete na to jít i jinak – sečtete si všechny splátky, poplatky a další platby, které jsou ve smlouvě uvedené. Do řádků napíšete čísla měsíců a roku splácelí, pak do každého řádku vypíšete všechny platby, jež v tom kterém měsíci budete muset zaplatit, a na konci řádku je sečtete a součet si zakroužkujete. Pak si sečtete všechny zakroužkované cifry, tedy součty v jednotlivých řádcích, a máte sečteno, kolik celkem zaplatíte. Je to výhodné hned dvakrát: uvidíte kolik skutečně zaplatíte celkem, a současně budete přesně vědět, kolik peněz budete potřebovat v jednotlivých měsících.

Rozhodně platí: nikdy nepodepisujte smlouvu, dokud nebudete mít naprosto jasno o tom, kdy a hlavně kolik celkem zaplatíte. To byste se také mohli nedoplatit.

Pozor na sankce a pokuty ve smlouvě!

Sankce za porušení smlouvy – tímto nepěkným soulovím se označuje vše, co vás podle smlouvy postihne, když nedodržíte některý ze svých závazků.

Rozhodně je nutné přečíst si celou smlouvu do posledního řádku, nejlépe s tužkou v ruce. Podtrhněte si každou část, kde smlouva říká, že pokud něco neuděláte nebo naopak uděláte, tak..., a následuje cosi jako: zrušení smlouvy, zvýšení dlužné částky, zvýšení úroků atp. – zkrátka sankce.

Teprve když zcela porozumíte všemu, co se v takových případech může podle smlouvy stát, a podmínky jsou pro vás přijatelné, můžete uvažovat o podpisu.

Běžná smlouva o krátkodobém úvěru by neměla obsahovat příliš sankcí, protože podle takové smlouvy máte vlastně jen jednu základní povinnost – tj. splácet půjčku v dohodnutých termínech. Sankce by se měly obvykle omezovat jen na to, co se stane, když nebudete splácet včas. Pokud smlouva stanovuje nějaké finanční pokuty i za jiné věci, například, že něco nepošlete, nepřevzmete či něco jiného nesrozumitelného, pak se raději takové smlouvě vyhněte, pokud přesně nerozumíte, co se tím míní a proč to tam je.

Sankce za opožděné splácelí mohou být jednoduché, nebo složitější. V jednoduchém případě, pokud nezaplatíte včas, může vám věřitel smlouvu vypovědět a chtít celou zbývající dlužnou částku ihned zpátky. Jak jsme si již řekli, to je jistě nepřijemné, ale zase relativně bezpečné, protože váš dluh neroste.

Ve složitějších smlouvách je různým způsobem stanoveno, že pokud se opozdíte ve splácelí, pak se to nějak promítne do vašeho dluhu. Tady už je třeba podmínky pečlivě studovat: Buď se zvýší váš dluh při stejných splátkových podmínkách (a to někdy drasticky) nebo (a kupodivu to může být ještě horší varianta) z nezaplacených splátek budete platit vyšší úroky, případně budete platit nějaké poplatky navíc. Dopad sankcí se může projevit velmi nebezpečně, protože časem můžete dlužit daleko, i mnohanásobně více, než byl váš původní dluh.

Předem snad neplánujete půjčku nesplácet. Nikdy ale nevíte, co se může stát; proto si udělejte jednoduchý test: Přečtěte si smlouvu, představte si, že jste zaplatili přesně a včas každou splátku, ale jednou jste zapomněli zaplatit tisíc korun. Umíte spočítat, kolik budete dlužit za půl roku po tom, co jste zapomněli provést jednu úhradu? Pokud ne, raději se s někým poraďte. Kdyby ve smlouvě bylo například napsáno, že k jistíně bude připočteno 1 % dlužné splátky za každý započatý den prodlení, tak už čtvrt roku po nezaplacení tisíce korun byste místo jednoho tisíce dlužili tisíce dva. I tady platí, že pokud nerozumíte, tak nepodepisujte.

Ručení za půjčku

Ručení ani ručitel nejsou u smluv o půjčce povinné. Řada dnešních smluv na menší úvěry se bez ručení i ručitelů obejde, to je dnes obvyklé už jen u velkých půjček.

Ručitelem je člověk, který spolu s vámi podepíše smlouvu o půjčce nebo nějakou smlouvu na ni navazující. Takový člověk se svým podpisem zavazuje, že pokud smlouvu nesplníte vy, splní on za vás. Zkrátka když vy přestane-

te platit, bude platit on, tak dlouho, než budou zaplacené všechny vaše dluhy, včetně penále a všeho dalšího. Není správné vystavovat přítele riziku, a proto si před tím, než někomu požádáte, aby vám ručil, rozmyslete, zda opravdu půjčku bez problémů splatíte. Pokud naopak budete sami požádáni, abyste byli ručiteli, pak čtěte smlouvu stejně pozorně, jako byste si půjčovali sami.

Ručení znamená, že tomu, kdo vám půjčil, dáváte předem možnost uplatnit nějaké právo, pokud půjčku nebudete splácet. Nejčastěji je to právo vzít si nějakou věc, kterou vlastníte. Může to být věc, kterou si kupujete za půjčené peníze, může to být třeba i vaše auto.



Než podepíšete smlouvu s ručením, pečlivě si prostudujte, kdy přesně byste přišli o věc, kterou ručíte. Určitě nechte smlouvu, podle které se zpozdíte s platbou o týden a hned přijedete o auto. Ke skutečnému uplatnění práva na věc, kterou ručíte, by mělo dojít jen po opakovaném upomínání splátek, zkrátka jen tehdy, kdy je jasné, že opravdu neplatíte. Ověřte si, že není možné, aby vám někdo vzal věc, kterou ručíte dřív, než vás jasně a srozumitelně upozorní na to, že vám to hrozí.

Pozor! Tím, že přijedete o věc, kterou jste ručili, nemusí být, a obvykle není, vyrovnána (splacena) samotná půjčka. Prostudujte si ve smlouvě, co se v takovém případě skutečně stane. Obvykle se hodnota věci, o kterou jste přišli, jen odečte od vašeho dluhu a zbytek stejně musíte doplatit. Pečlivě si přečtěte, kdo a jak stanoví hodnotu věci a jak se započítá to, co už jste splatili.

Zkuste si promyslet, co se stane, když ručíte svou věcí za půjčku, u které nezaplatíte poslední dvě splátky. Bude vás někdo upomínat? Přijedete o nějaký svůj majetek? Kdo určí jeho hodnotu? Když tato hodnota a součet všech splátek, které jste už zaplatili, bude větší než původní půjčka, dostanete zpátky rozdíl? Pokud neumíte na tyto otázky odpovědět, poraďte se nebo raději půjčku s ručením nepodepisujte.

A rada na závěr: nikdy nikomu nepodepisujte, že na někoho převádíte vlastnictví jakékoli věci na dobu půjčky, s možností následného zpětného odkupu či něco podobného. Pokud smlouva o půjčce vyžaduje, abyste na někoho převádili svůj majetek za jakýchkoli podmínek, raději jděte před podpisem k právníkovi.

Jak rozhodovat v případě sporu

Spor je situace, kdy dvě strany smlouvy mají různý názor na její plnění. Jedna se pak domáhá na druhé splnění podmínek u soudu nebo v rozhodčím řízení.

V případě smlouvy o půjčce je jen málo příležitostí ke sporům. Podstata smlouvy je totiž obvykle docela zřejmá a obsah jasný – byly půjčeny peníze a ty musí být podle smlouvy splaceny. Pokud jste tedy dostali půjčené peníze a pak jste je přestali splácet, bude spor asi předem prohraný. Jít k soudu nebo k rozhodčímu řízení má smysl jen tehdy, pokud by ten, kdo vám půjčil, tvrdil, že jste mu peníze nevrátili a nebyla by to pravda. Pokud to pravda je, pak spor vyhraje.

Některé smlouvy říkají, že případné spory se budou řešit u rozhodčího řízení, jiné předpokládají, že spor bude řešit soud. Pokud jde o nesplacenou půjčku, je to téměř jedno, soudec stejně jako rozhodce téměř vždy posuzuje pouze to, zda jste půjčku vrátili v určeném čase, či ne. V přípa-



Máte možnost odstoupit od smlouvy? Za jakých podmínek?

Může se stát, že podepíšete smlouvu o půjčce, ale budete ji chtít ukončit. Tím se rozumí předčasné splácelí vašeho dluhu. Buď najdete jiné řešení nebo budete mít mimořádný příjem a nechte už půjčku nebo si to zkrátka rozmyslíte.

V solidních smlouvách by mělo být přesně uvedeno, jakým způsobem lze od smlouvy odstoupit. V těch nejjednodušších smlouvách bývá uveden termín, do kterého můžete vrátit peníze, které jste dostali, a tím je smlouva ukončena. To však lze jen nějakou dobu po podpisu smlouvy a převzetí peněz. Výhodou je, že nic netratíte, dostali jste určitou sumu, tu jste téměř ihned vrátili a tím vše končí. Pokud však platíte nějaké poplatky za uzavření smlouvy, ty už zpátky nedostanete.

Ve složitějších smlouvách není možné jen tak peníze vrátit. V zásadě zákon o spotřebitelském úvěru zajišťuje spotřebiteli právo na předčasné splácelí úvěru, včetně nároku spotřebitele na snížení plateb se spotřebitelským úvěrem souvisejících o takovou částku, aby splácelím spotřebitelského úvěru před dobou splatnosti nezískal žádný z účastníků smlouvy nepřiměřený prospěch na úkor ostatních účastníků. Obvykle ale musíte zaplatit něco navíc, protože jste půjčku dostali; ten, kdo vám půjčil, s tím měl práci, musel vám peníze vyplatit a počítal s vašimi splátkami

